

Cultuurhistorische quickscan en monumentale
waardenbepaling

Woonhuis Van Gelderen

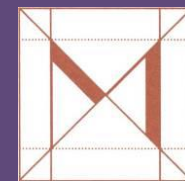
Vlierstraat 820

Enschede

Onderzoek i.o.v. dhr. Van Gelderen, april 2022

MONUMENTEN ADVIES BUREAU

COLOFON

Cultuurhistorische quickscan en monumentale waardenbepaling

Onderzoeksubject

Woonhuis Van Gelderen
Vlierstraat 820 in Enschede

Status

Geen

Opdrachtgever

Dhr. W. van Gelderen, Eefde

Onderzoek en rapportage

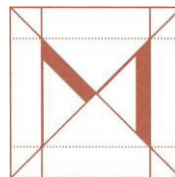
drs. C.J.B.P. Frank

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Monumenten Advies Bureau.

NB: Op de afbeeldingen in deze rapportage kunnen auteursrechten van toepassing zijn. Wij zijn niet aansprakelijk voor schade, die voortkomt uit het ongeoorloofd gebruik van het beeldmateriaal in deze uitgave.

Met betrekking tot het beeldmateriaal hebben wij ons best gedaan om alle rechthebbenden te achterhalen en deze te vermelden in de bijschriften dan wel de bronnen. Als u van mening bent dat uw beeldmateriaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, neem dan contact met ons op.

© Monumenten Advies Bureau – Nijmegen, 2022.

MONUMENTEN ADVIES BUREAU

Bureau voor architectuur- en bouwhistorisch onderzoek, cultuurhistorische gebiedsanalyses, restauratie, onderhoud en bouwtechnisch onderzoek, publieksvoorlichting en publicaties over cultuurhistorie

drs. C.J.B.P. Frank

drs. F.A.C. Haans, bnb

mw. drs. C.H.J.M. van den Broek

drs. J. de Jong

ing. G. Korenberg, bnb

mw. drs. M. Lemmens

D. Schaars, Ma.

Mw. C. Sluis, Ma

Mw. drs. L. Valckx

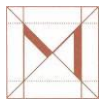
Bredestraat 1

6542 SN NIJMEGEN

tel: 024-3786742

info@monumentenadviesbureau.nl

www.monumentenadviesbureau.nl

INHOUD

1 INLEIDING	4
2 HISTORISCHE CONTEXT	5
2.1 INLEIDING	5
2.2 DE OPDRACHTGEVERS	5
2.3 DE ARCHITECT	6
2.4 DE BOUW	7
2.5 HET BOUWTERREIN	7
2.6 TUIN.....	9
2.6 HISTORISCHE AFBEELDINGEN.....	10
3 BESCHRIJVING	12
3.1 INLEIDING	12
3.2 RUIMTELIJKE CONTEXT	12
3.3 TYPE, HOOFDVORM EN CONSTRUCTIE.....	13
3.3.1 Typologie en hoofdvorm	13
3.3.2 Ontwerp	13
3.3.3 Gevels	15
3.3.4 Constructieve aspecten.....	18
3.3.5 Interieurafwerking en interieurelementen	18
4 TUINAANLEG	25
4.1 INLEIDING	25
5 CULTUURHISTORISCHE WAARDENBEPALING	30
4.1 INLEIDING	30
4.2 BOUW- EN ARCHITECTUURHISTORISCHE WAARDEN	30
4.3 ENSEMBLEWAARDEN / STEDENBOUWKUNDIGE WAARDEN.....	31
4.4 TUINHISTORISCHE WAARDE	31
4.4 ALGEMENE HISTORISCHE WAARDE / GEBRUIKSHISTORIE	31
4.5 ZELDZAAMHEID EN HERKENBAARHEID	32
4.6 MONUMENTENSELECTIECRITERIA ENSCHEDE / QUICKSCAN.....	32

6 BRONNEN EN LITERATUUR.....	35
5.1 BRONNEN	35
5.2 LITERATUUR.....	35

1 INLEIDING

In april 2022 kreeg het Monumenten Advies Bureau (MAB) het verzoek voor het opstellen van een cultuurhistorische quickscan met waardenbepaling van het pand Vierstraat 820, het zogenaamde woonhuis Van Gelderen, dat in het midden van de jaren 50 werd ontworpen door de Amsterdamse architect Hein Salomonson. Het huis, gelegen op een groot perceel in het zuidelijke deel van Enschede, is een voorbeeld van de moderne landhuisarchitectuur uit de vroege naoorlogse periode. Het werd gebouwd in opdracht van het echtpaar Van Gelderen-Menko, dat het huis tot op zeer hoge leeftijd heeft bewoond.

Nu gaat het huis een nieuwe fase van zijn bestaan in, in de wetenschap dat er met het oog op de bijzondere ontstaansgeschiedenis en als ontwerp van de bekende architect Hein Salomonson dat in hoofdzaak intact is gebleven, mogelijk hoge cultuurhistorische waarden aanwezig zijn. Bescherming als gemeentelijk monument zou deze waarden naar de toekomst toe beter kunnen borgen. Vandaar dat door de eigenaars bij de gemeente Enschede een verzoek tot plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst is gedaan.

Quickscan analyse en waardering

Om het verzoek tot plaatsing goed te kunnen onderbouwen is deze cultuurhistorische quickscan en waardenstelling van het huis opgesteld. De quickscan geeft inzicht in de historische context, het ontwerp, de weerslag daarvan en de latere veranderingen. Tevens is een waardering toegevoegd.

Het betreft een beknopte verkennende analyse en waardering van het totale gebouw, interieur en exterieur en de directe omgeving. Het rapport beschrijft de huidige verschijningsvorm en gaat kort in op de historische context. De cultuurhistorische waardenstelling, met behulp van door de gemeente Enschede gehanteerde monumentenselectiecriteria, vormt de basis voor het advies omtrent de eventuele beschermwaardigheid van het huis.

Opzet rapportage

In deze rapportage vindt u in hoofdstuk 2 een indruk van de historische context, gebaseerd op bronnenonderzoek. Hoofdstuk 3 geeft een beknopte beschrijving van het object en het onderliggende concept. Hoofdstuk 4 geeft informatie over de tuinaanleg.

In hoofdstuk 5 worden de aangetroffen historische waarden omschreven en vindt een weging plaats aan de hand van de monumentenselectiecriteria van de gemeente Enschede. Tevens wordt het pand beoordeeld via de door MAB ontwikkelde quickscan-wegingsmethodiek.

Ten slotte bevat de rapportage een overzicht van de gebruikte literatuur en bronnen.

Onderzoeksmethode

De quickscan is samengesteld op basis van een verkennend veldwerkonderzoek (d.d. 6 april 2022) en beknopt literatuur- en bronnenonderzoek.

Monumenten Advies Bureau, april 2022

2 HISTORISCHE CONTEXT

2.1 INLEIDING

Het landhuis werd gerealiseerd in opdracht van het echtpaar Van Gelderen-Menko. Henk van Gelderen was directeur van de Stoomweverij Nijverheid in Enschede en wenste voor zijn jonge gezin een moderne en comfortabele woning. De bouwlocatie was een 5 ha groot terrein ten zuiden van Enschede, langs de goederenspoorweg naar Ahaus, dat oorspronkelijk in het bezit was van de Stoomweverij en aanvankelijk was bestemd voor het bedrijf. Van Gelderen en Salomonson waren mogelijk al voor de oorlog bevriend en de jonge architect was door Van Gelderen geholpen in zijn onderduiktijd.

2.2 DE OPDRACHTGEVERS¹

Hendrik Bernard (Henk) van Gelderen werd in 1921 geboren in Enschede, als telg van een ondernemende Joodse familie. Zijn grootvader Marcus Levie van Gelderen nam in 1912 de NV Stoomweverij Nijverheid over in de stad, waarheen hij al op jonge leeftijd was vertrokken. Dat een Joodse ondernemer actief was in de textielindustrie in Twente was voordien in het vooral door katholieken en gereformeerden gedomineerde textielbedrijf

niet zo gebruikelijk. In 1939 kwam de stoomweverij in handen van de vier zonen van Marcus. In de oorlogsjaren, toen het beheer van de Nijverheid door de Duitsers was overgenomen, moesten de Van Gelderens onderduiken. Een aantal familieleden overleefde de oorlog niet. Marcus Levies kleinzoon Henk van Gelderen studeerde bij het aanbreken van de oorlog economie in Amsterdam. Henk weigerde zich in 1941 te laten registreren als van Joodse komaf. Hij werd actief in het verzet. Zo was hij lid van de verzetsgroep Rolls Royce en was hij nauw betrokken bij het maken van valse persoonsbewijzen en daarmee de redding van velen.

Voor of tijdens de oorlogsjaren moet hij ook de jonge architect Hein Salomonson hebben leren kennen, die hij heeft geholpen in de onderduik. In 1955 trouwde Henk met Beryl Menko, een dochter uit een eveneens Joodse textielfamilie in Enschede. Inmiddels directeur geworden van de NV Stoomweverij Nijverheid liet hij op een aanvankelijk voor de fabrieksbouw bestemd terrein een nieuw huis bouwen voor zijn jonge gezin. In 1954 werkte Hein Salomonson al aan het ontwerp. De oplevering vond plaats in 1957. Het gezin verhuisde toen van de Wilhelminaflat naar de nieuwe woning, destijds nog met adres Buurserstraat.

De Nijverheid fuseerde in 1964 met twee andere textielbedrijven tot het bedrijf Texoprint en later Vlisco.

Henk van Gelderen werd in maart 2020 voor zijn vele maatschappelijke verdiensten benoemd tot ereburger van de stad Enschede. Burgemeester Onno van Veldhuizen overhandigde hem een oorkonde. In juli van datzelfde jaar kwam hij op 98-jarige leeftijd te overlijden. Zijn echtgenote heeft daarna nog enige tijd in het huis aan de Vlierstraat gewoond.

---

¹ Informatie via [dhr. W. van Gelderen](#); [wikipediapagina Henk van Gelderen](#); [delpher.nl](#).

2.3 DE ARCHITECT²

Hendrik Willem (Hein) Salomonson (1910-1994) genoot zijn opleiding op de Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. In 1929 vertrok hij naar Wenen, waar hij de Kunstgewerbeschule van de bekende architect Joseph Hoffmann volgde. In de zomer van 1933 was hij werkzaam bij het architectenbureau van Le Corbusier in Parijs. In zijn opleidingen en leerschool raakte Salomonson nauw betrokken bij het gedachtengoed van het modernisme en het Nieuwe Bouwen.

Zijn eerste bouwopdrachten verwierf hij in de tweede helft van de jaren 30, waaronder dat voor een woonhuis in Blaricum in 1938, dat zijn eerste woningopdracht werd. In 1936 werd hij lid van de architectenkring 'de 8' en 'Opbouw'. In de oorlogsjaren was hij enige tijd als leraar verbonden aan de middelbare Joodse kunstnijverheidsschool W.A. van Leer, maar later moest hij onderduiken.

Kort na de oorlog, in 1946, richtte Hein zijn eigen bureau op, samen met de ontwerpers Theo Tempelman en Rik Egberts. Met deze laatste ontwikkelde Salomonson ook meubels. In de periode 1938-1977 ontwierp Salomonson, naast vele andersoortige gebouwen, zo'n veertig woonhuizen, met als hoogtepunt in 1961 het woonhuis aan de Apollolaan in Amsterdam voor de sigarettenfabrikant Orlow. In Enschede en omgeving bouwde hij naast het Huis Van Gelderen nog twee huizen in Boekelo: Huis Van Mourik Broekman aan de Teesinklandweg 150 (1954-1956) en Huis ter Kuile aan de Wieleweg (1957).

In zijn ontwerpen sloeg Hein Salomonson een brug tussen de experimentele periode van de vooroorlogse modernisten, zoals de architecten J.J.P. Oud, G. Rietveld, J.A. Brinkman, Jan Duiker en C. van

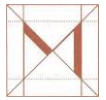
Eesteren enerzijds, en de naoorlogse ontwerppraktijk, waarin het moderne wonen voor een breder publiek toegankelijk werd gemaakt.

Hein Salomonson (bron: http://en.nai.nl/collection/view_the_collection/item/_rp_kolomz-1_elementId/1_742118).

---

² Biografische informatie via Smit, N. (2009). *Schijnbare eenvoud. Hein Salomonson architect 1910-1994*.

2.4 DE BOUW

Volgens Smit (p.115) zou Salomonson al in 1954 hebben gewerkt aan het ontwerp voor het huis van Van Gelderen. De bij de gemeente Enschede aanwezige definitieve bouwtekeningen dateren alle uit 1956 en de bouwvergunning werd in september van dat jaar verleend. Als aannemer trad de firma Lommers-Kok uit Enschede op. Ten behoeve van de bouw werd het bouwterrein 30 cm opgehoogd. Het huis werd in 1957 voltooid.

2.5 HET BOUWTERREIN

Het bouwterrein lag destijds op flinke afstand van de bebouwde kom van Enschede, langs Buurse(r)straat ten zuiden van de stad. Het vroegere heidegebied behoorde in het verleden tot de gemeente Lonneker en was in de eerste helft van de twintigste eeuw tot landbouwgronden ontgonnen. Dwars door het gebied en deels parallel aan de Buurserstraat lag het in 1903 geopende Zuiderspoor (ook wel "Schaddenspoor"), een goederenspoorlijn van Enschede naar Ahaus, aangelegd door de Twentse textielabrikanten, en vooral bedoeld voor het transport van steenkool. Het grote langgerekte perceel (zo'n 5 ha) van de Van Gelderens lag parallel aan het spoor en de Buurserstraat. In de jaren 40 was het nog deels een terrein met heidevegetatie, maar op het zuidelijke deel lag een klein sporeemplacement met loodsen. Verder werd het omgeven door weilanden. Het nieuwe huis van Van Gelderen werd op het noordelijke, enigszins beboste deel van het terrein geplaatst. In 1957 ontwierp Mien Ruys de tuin nabij het huis. Vermoedelijk is het emplacement in de jaren 60 opgeruimd. Eind jaren 70 is het zuidelijke deel van het langgerekte perceel voor woningbouw geschikt gemaakt (Krooshooplanden).

GEMEENSCHAPPELIJKE
VOLKSBESLUITING

-1770-511
-2 JUN 1956
nr 2097/5

Aan
Heren Burgemeester en Wethouders
der Gemeente ENSCHEDE.

BOUWAANVRAAG

De ondergetekende N.V. Bouwvereniging Mijverheid
wonende te Enschede, aan de Haaksbergenstraat
no. 48, heeft de eer Uw College te verzoeken, hem/haar vergunning te verlenen tot het
bouwen geheel vernieuwen uitbreiden van een woonhuis
aan de Buursestraat
no. 1703, belend ter rechterzijde door een no. ? , kadaster sectie G,
no. , toebehorende aan , no. ,
ter linkerzijde door een , no. ,
toebehorende aan drie zijden weilanden , en aan de
achterzijde door een , no. ,
toebehorende aan , volgens
de beantwoording der hierna volgende vragen en de hierbij in duplo overgelegde tekeningen, vereiste
berekeningen en situatietekeningen, waarop de plaats van het (te) bouwen geheel vernieuwen
gedeeltelijk te vernieuwen uitbreiden pand is aangegeven door een gearceerd/rood vlak.
De toegang(en) tot het perceel is (zijn) aan de Noord-zijde
Het gebouw is bestemd voor gehele woning
De Architect, Buurserstraat, Bouwkundige van de bouw is H.W. Salomonson, no. 3
De Aannemer, Aldan, aan de Jan v. Eyckstr. tel. 790778
Uitvoerder, Werkboas van de bouw is Pa. Lommers & Kok, no. 790778
wonende te Enschede, aan de Kottendijk 34, no. 34

Hij/Zij verzoekt Uw College beleeft voor deze bouw geheel vernieuwing
gedeeltelijk verandering uitbreiding,
vrijstelling voor het voldoen aan het bepaalde in (de) art. (deze redenen duidelijk te omschrijven)
der Bouwverordening, om de volgende redenen:

BOUW- EN WONINGTOEZICHT
ENSCHUDE
Juni 1956 No. 2097/5

ENSCHUDE, 31 Mei 1956
De Aanvrager/Aanvraagster,
N.V. BOUWVERENIGING MIJVERHEID

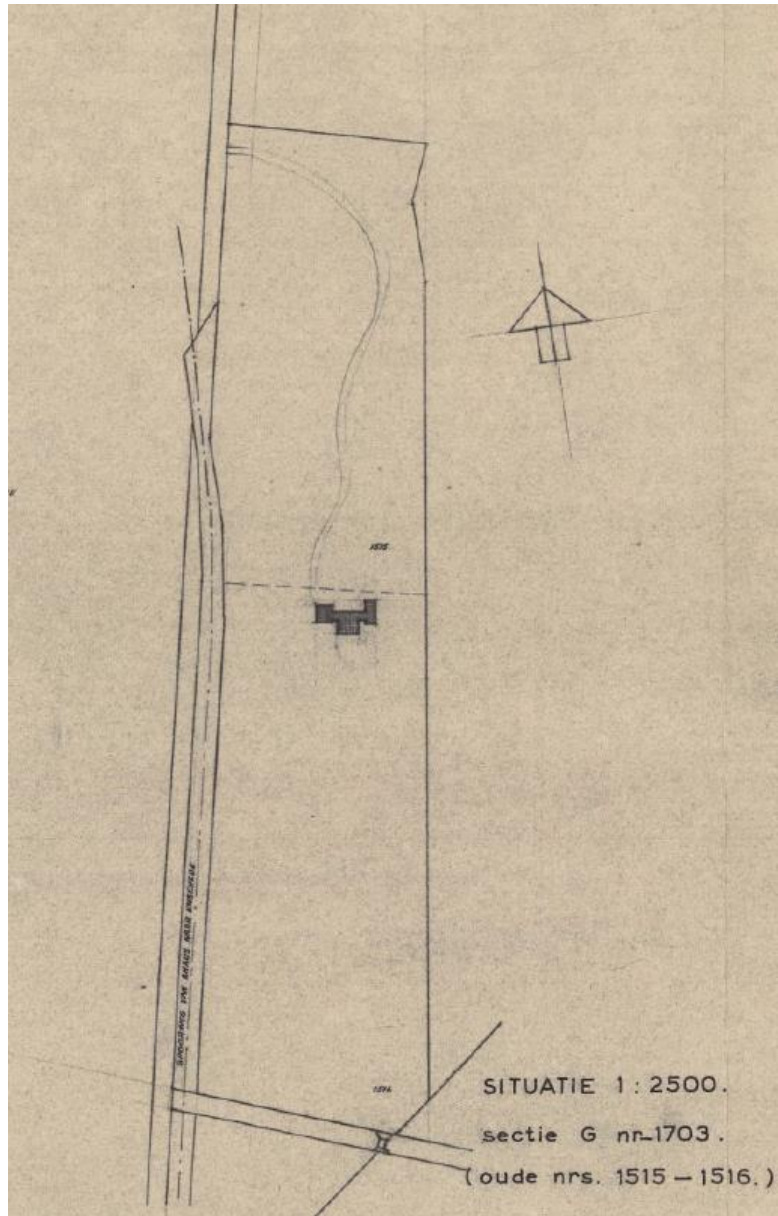
N.B. Het bouwen of het geheel of gedeeltelijk vernieuwen of veranderen of uitbreiden van kleine getimmeren, het
maken van stoepen aan de straatzijde, het plaatsen of vernieuwen van straseringen, hekwerken, of andere
afcheidingen, het afvoeren van hemel-, grond-, huis- of bedrijfswater en van drekstoffen moet afzonderlijk
worden aangevraagd op de daarvoor bestemde formulieren, welke verkrijgbaar zijn aan het Bureau van
BOUW- EN WONINGTOEZICHT.

Twee dezer formulieren ingevuld en ondertekend te bezorgen op het Bureau van het Bouw-
en Woningtoezicht aan de Molenstraat.

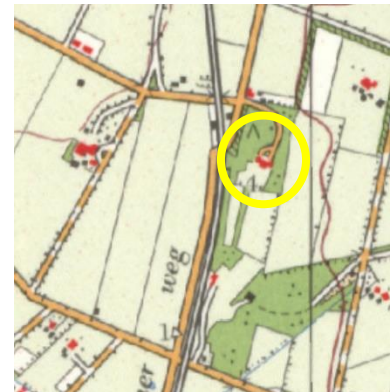
Z.O.Z.

GW 24 m 1000 31-11-53 EDC 1821

Bouwaanvraag / vergunning, september 1956 (collectie bouwtekeningen gemeente Enschede).

Uitsnede situatietekening 1956 (collectie bouwtekeningen gemeente Enschede).

Ontwikkeling bouwterrein
 Boven: circa 1940. Het huis is dan nog niet aanwezig.
 Midden: circa 1960 (het huis is zichtbaar in het bosperceel, uitgestrekte weilanden in het zuiden).
 Beneden: situatie circa 2000 (het perceel is sterk verkleind en is in de stadsuitbreiding opgesloten).
 Bron: topotijdreis.nl

2.6 TUIN

In 1957 ontwierp de bekende tuinarchitecte Mien Ruys (1904-1999) de tuinaanleg in de directe omgeving van het woonhuis. Ten oosten van het huis projecteerde zij een rozentuin, aan de westzijde een architectonische tuin met rechte vormen, hagen, zichtlijnen op het huis en grote, rijke beplante borders met veel vaste planten, een specialisme van Ruys.

Zij werkte vaker samen met architect Hein Salomonson, in het bijzonder bij zijn vele woonhuisontwerpen. Haar heldere en strakke architectonische aanpak, gecombineerd met een grote rijkdom en variatie aan beplantingen en spontane vondsten, sloot goed aan bij de ideeën van moderne architecten van de generatie van Salomonson. Zo werkte zij als landschapsarchitect aan het ontwerp van het modernistische polderdorp Nagele en maakte zij ook plannen voor tuinen bij projecten van Gerrit Rietveld.

Begin jaren 70 was Mien Ruys opnieuw betrokken bij werkzaamheden aan de tuin. In deze periode is aan de nieuwe zuidrand een zwembad aangelegd. Ruys maakte in 1972 voor de aanleg rond het bad een beplantingsplan.

2.7 HISTORISCHE AFBEELDINGEN

Foto's, gemaakt door Jan Versnel, circa 1957-1958, onder meer gebruikt voor de publicatie in *Bouwkundig Weekblad* in 1959 (kopieën collectie fam. Van Gelderen).

Foto's, gemaakt door Jan Versnel, circa 1957-1958, onder meer gebruikt voor de publicatie in *Bouwkundig Weekblad* in 1959 (kopieën collectie fam. Van Gelderen).

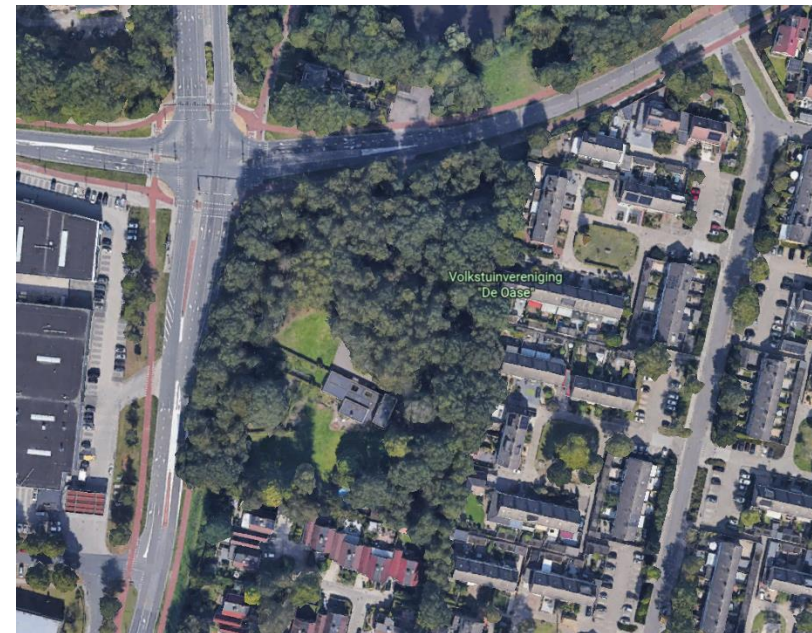
3 BESCHRIJVING

3.1 INLEIDING

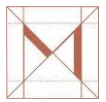
In dit hoofdstuk volgt een beschrijving van het object in de huidige verschijningsvorm. Daarbij worden tevens bouwhistorische bijzonderheden weergegeven en wordt ingegaan op wijzigingen en aanpassingen.

3.2 RUIMTELIJKE CONTEXT

Het woonhuis staat op een groot, door een bosrand omgeven terrein dat aan de noordzijde aansluit op de Vlierstraat en aan de westzijde op de Buurserstraat. Het terrein wordt ontsloten door een gebogen oprijlaan vanaf de Vlierstraat, met een lusvormig gedeelte nabij het huis. Het noordelijke deel van het terrein is bebost, het zuidelijke bestaat uit een open tuinaanleg, omgeven door borders en een beboste rand. Ten zuiden en oosten van het perceel bevinden zich uit de late jaren 70 daterende woonbuurten met woonerven en hoven. Westelijk van de Buurserstraat ligt een bedrijventerrein.

Locatie Vlierstraat 820 (bron: googleearth en bagviewer.nl).

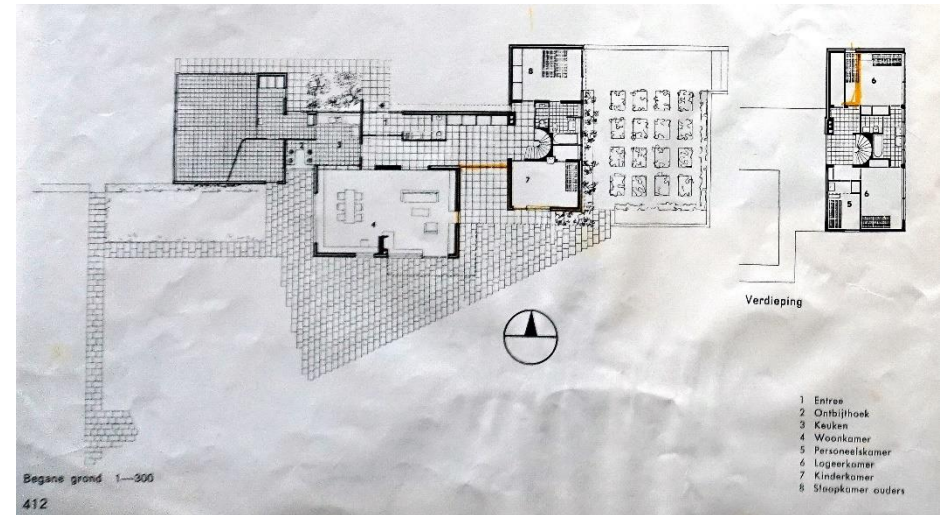
3.3 TYPE, HOOFDVORM EN CONSTRUCTIE

3.3.1 Typologie en hoofdvorm

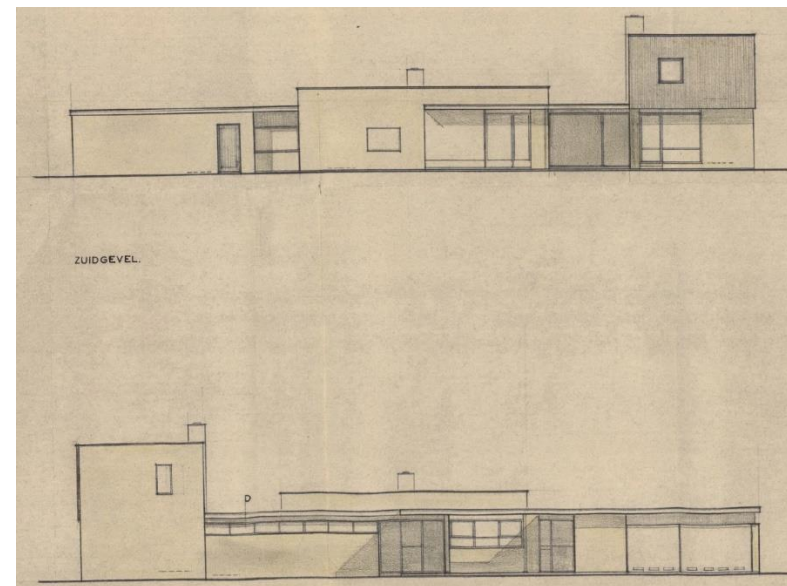
Huis Van Gelderen volgt het woningtype van de bungalow, dat in de naoorlogse periode, mede onder invloed van de Amerikaanse bouwcultuur, sterk aan populariteit won. In principe is een bungalow een vrijstaand woonhuis van overwegend één bouwlaag, waarin alle woonfuncties gelijkvloers zijn opgenomen en vaak worden geschakeld door een centrale halmodule. In sommige gevallen wordt het gelijkvloerse type gecombineerd met een bouwdeel met een extra bouwlaag of met een deels zich aan de omgeving tonende onderverdieping, bijvoorbeeld met een garage. Bij het huis Van Gelderen is de garage geïntegreerd in de hoofdbouwmassa, zij het wel in een eigen volume.

3.3.2 Ontwerp

Salomonson ontwierp voor het gezin een ruim, licht en comfortabel huis, dat in de opzet, de functionaliteit en detaillering zeer typerend is voor zijn ontwerpgedachte. Het langgerekte huis bestaat in feite uit een aantal geschakelde blokvormige volumes, die aan een worden gesmeed door een relatief grote lange hal. Deze schakelt een daggedeelte (wonen) en een nachtgedeelte (slapen). De entree bevindt zich aan de noordkant van het huis en bevat een garderobe, een toilet en een doorgang naar de hal. Aan de zuidzijde van de hal ligt de grote woonkamer, ondergebracht in een verhoogd doosvormig volume. De grote ruimte opent zich naar het westen en zuiden met ramen en een grote glaspui en is ingedeeld in een zitgedeelte en een eetgedeelte. De overgang wordt gemarkeerd door een tegen de zuidgevel geplaatste schouw. Beide woongedeelten kunnen van elkaar worden afgescheiden door een leren vouwscherm.

Plattegrond, gepubliceerd in *Bouwkundig Weekblad*, 1959.

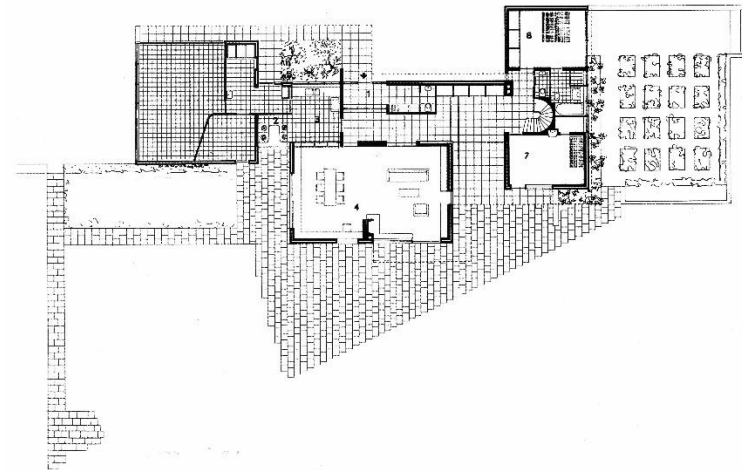
Aanzichten zuid- en noordgevel in bouwtekening 1957 (collectie bouwtekeningen gemeente Enschede).

Ten westen van de hal ligt de keuken, die een brede doorgang heeft naar een ontbijthoek met glaspui naar het terras aan de zuidzijde. Vanuit de keuken is er ook toegang tot een L-vormige bijkeuken met was- en linnenplaats en een fietsenberging. Deze laatste functies bevinden zich in het meest westelijke van de geschakelde volumes, waarin ook een dubbele garage is opgenomen.

De hal heeft aan de zuidzijde, direct oostelijk van de woonkamer een besloten halpatio, die bij mooi weer volledig kon worden geopend naar het terras. Het meest oostelijke bouwvolume heeft als enige twee bouwlagen en bevat het nachtgedeelte. Het bouwdeel bevat vijf slaapkamers, waaronder dat voor het dienstmeisje. De slaapvertrekken zijn symmetrisch geordend aan weerszijden van een unit met trappenhuis (wenteltrap) en badkamers.

De woningplattegrond is zeer functioneel en doordacht en staat aan de basis van het verdere woningontwerp. De blokachtige opbouw, de afgewogen schakeling van volumes met hun eigen functies aan een verbindende hal, de zorgvuldige routing die zo is gecreëerd en de rijk gelede contour van het huis zijn typerend voor het werk van Salomonson in deze periode. Dit geldt ook voor de gedetailleerde afwerking van het interieur en de keuze voor een grote variatie aan bouw- en afwerkingsmaterialen. Zo zijn de buitengevels deels in een grijs-gele baksteen gemetseld, deels bekleed met een beschieting van redwood. Een bijzonder accent vormen de grote dakoverstekken met brede wit geverfde houten randen, die de horizontale gelaagdheid benadrukken. Grote en kleine vensters, waarin open glaspuien of ramen en de tuindeuren vormen op hun beurt weer interessante gevelcomposities. Ten slotte kenmerkt het ontwerp zich door de subtiele integratie van architectuur en “buiten”: de sterke geleiding in verschillende volumes zorgt er voor dat alle bouwdelen aan drie of vier gevels grenzen aan de tuin. De buitenruimte wordt via inhammen, overdekte terrassen en de luifel/ pergolaconstructie aan de noordzijde

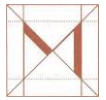
omarmd en opgenomen door de architectuur. Deze zones vormen een geleidelijke overgangszone tussen de binnen- en buitenwereld.

Plattegrond, bewerkt voor publicatie Smit.

Het huis vanuit het zuidoosten, april 2022.

3.3.3 Gevels

Aan de noordzijde worden de in rooilijn verspringende eenlaags bouwdelen verenigd door een doorlopend zeer groot dakoverstek op stalen H-balken. In het dakoverstek zijn twee grote lichtopeningen gemaakt, waardoor deels het effect van een pergola wordt verkregen. Uiterst rechts is de westelijke gevel bij wijze van windscherm wat doorgestoken onder het dakoverstek. De brede garagedeur is niet meer oorspronkelijk. Onder het oostelijke deel van het dakoverstek is in 1968, naar ontwerp van Hein Salomonson, de nieuwe studeerkamer geschoven. Deze heeft met houten delen beklede buitengevels.

De westelijke gevel heeft alleen onder de dakrand een doorlopende vensterband met liggende ramen.

De zuidgevel is gericht op de tuin en heeft grote gevelopeningen in de woonkamer, de hal en de onderbouw van de slaapvleugel. Het verhoogde dak van de woonkamer wordt bekroond door een gemetselde schoorsteen met rookkap. De brede woonkamerpui heeft een luifel, die omhoog naar de verdiept liggende pui van de hal. Het tweelaags gedeelte heeft aan deze zijde een sterk overkragende verdieping, bekleed met houten delen. Deze afwerking zet zich voort langs de overige verdiepingen van dit bouwdeel. De oostgevel van dit bouwdeel heeft een markante gevelindeling met grote vensters nabij de hoeken en stroken liggende (badkamer)vensters in het midden. Een markant schoorsteenaccent markeert aan de westzijde van dit bouwdeel de overgang van het met hout beschoten geveldeel naar het bakstenen.

Noordzijde, april 2022.

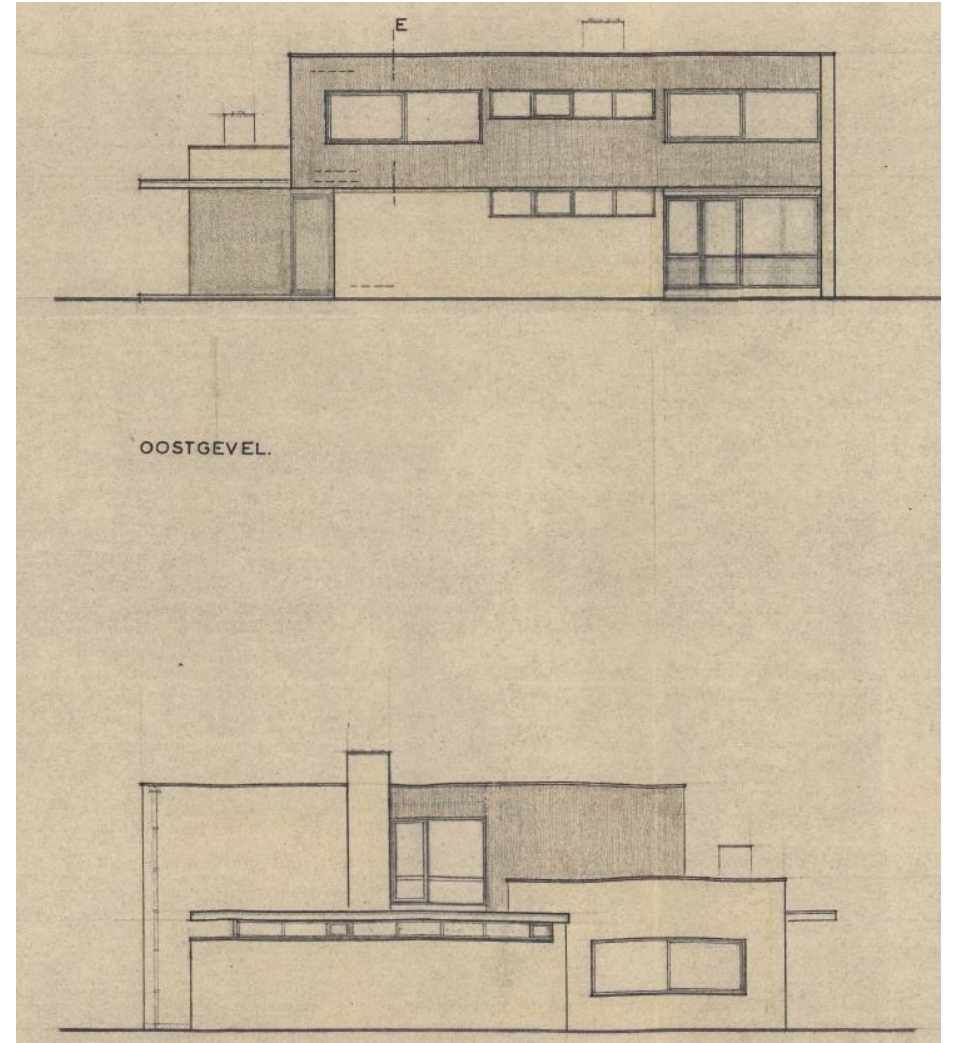
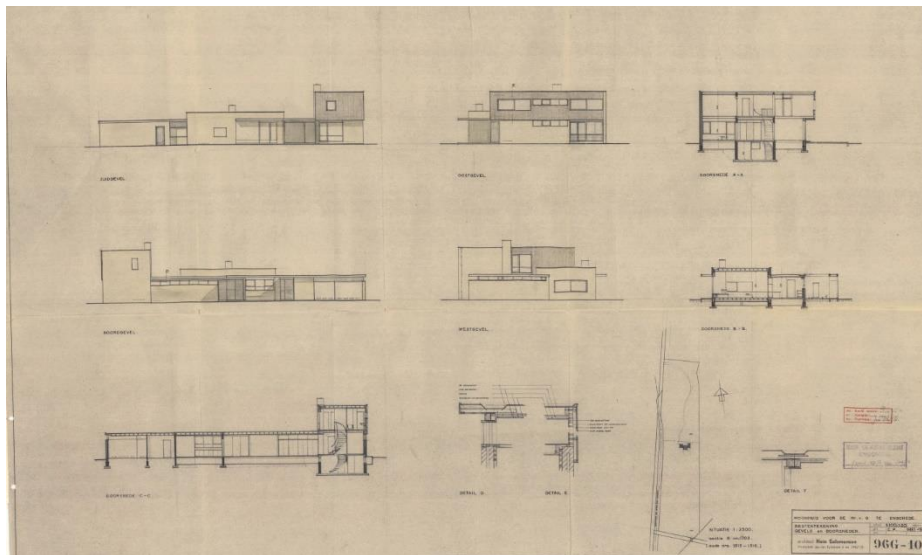
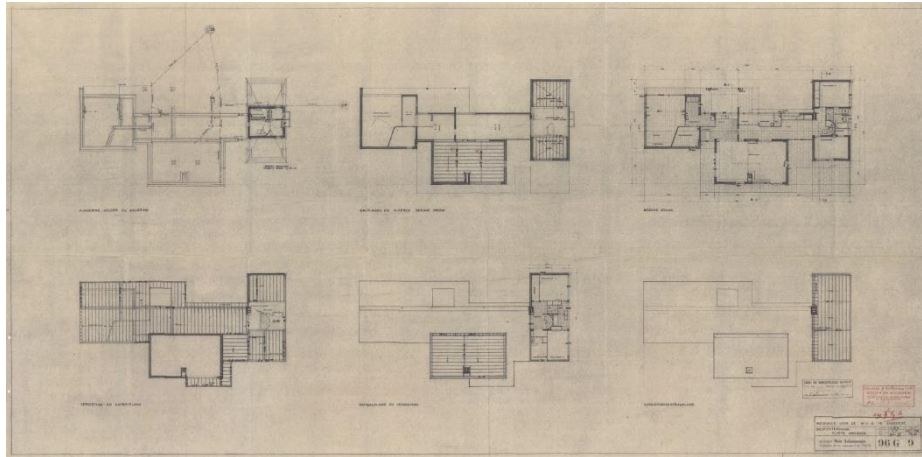
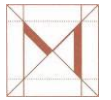

Het huis vanuit het noorden en noordoosten, april 2022.

Zuidzijde en oostzijde, april 2022.

Bouwtekeningen 1957 (collectie bouwtekeningen gemeente Enschede).

3.3.4 Constructieve aspecten

Het huis is opgetrokken op een gewapende betonnen fundering. De keldervloeren zijn in perfora uitgevoerd, met een steenhoogte van 10,5 cm. De elementen zijn opgelegd in specie. De in spouw uitgevoerde gevels hebben een buitenblad gemetseld in een grijs-gele baksteen in klezoorverband, met een platvolle voeg. Het binnenblad is in kalkzandsteen met porvisoklamp uitgevoerd.

De beganegrondvloer is in holle baksteen uitgevoerd, de verdieplings- en dakbalklagen in hout met stalen hoofdbalken.

De plafonds zijn in steengaas opgezet en gepleisterd.

De dakoverstekken zijn voorzien van een horizontale houten betimmering.

De pergolaluifel aan de noordzijde steunt op dunne stalen H-balken.

Venster- en deurkozijnen zijn in de regel van hout en ongeprofileerd. De bewegende delen zijn in staal of hout uitgevoerd.

3.3.5 Interieurfwerking en interieurelementen

In het interieur verkeren de afwerkingen van vloeren, wanden en plafonds voor een belangrijk deel in oorspronkelijke staat.

Vestibule en hal

Deze door een tochtportaal met glazen deur gescheiden ruimtes bezitten een uit grote leistenen tegels bestaande vloer. De vestibule staat aan de oostzijde in open verbinding met een garderobe met doorgang naar het toilet. In de garderobe bevindt zich een onder een rij bovenlichten aansluitende wand met lichtblauwe betegeling, waarin een grote radiator, een postkastje en een tablet met spiegel zijn opgenomen. De tegelwand loopt door in het toilet en bevat hier een kleine wastafel. De andere wanden in het toilet zijn voorzien van een witte betegeling.

Interieur hal/vestibule met toilet (rechts boven), april 2022.

Vanuit de langgerekte hal zijn vrijwel alle andere vertrekken op de begane grond bereikbaar. In het brede oostelijke deel van de hal bevindt zich aan de noordzijde een vaste kastenwand en aan de zuidzijde een brede glazen pui naar een overdekt speelterras.

Woon-/eetkamer

De woon-/eetkamer heeft zijn oorspronkelijk opzet en indeling behouden. Het grote vertrek bezit een oorspronkelijke parketvloer en kan in tweeën worden gedeeld door een lederen vouwdeur, aan de westzijde in een licht blauwe kleur, aan de oostzijde met een witte kleurstelling. De vouwdeur is weggewerkt in een opening achter de schouw die tegen de zuidwand (de tuingevel) is geplaatst. Deze schouw is geheel uitgevoerd in travertin en bezit aan de woonkamerzijde een open haard, met hieronder een houtopslag. De schouw is gekoppeld aan een dubbele vensterbank van travertin. Onder deze vensterbank is een radiator met vlakke voorzijde weggewerkt. Het woonkamerdeelte bezit aan de oostzijde een vaste kastenwand met gesloten deuren, deels gevat in messingstrips, bekleed met linnen. Verder is er een deel met houten schappen en een vitrine met glaspaneel. Ook in de noordwand van het eetkamerdeelte zijn vaste kasten aanwezig.

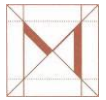
Tegen de westmuur is een brede lage wandkast/vensterbank aangebracht met erin verwerkt een spoelbakje, onder het in de noordwand op een achterwand van mozaïektegeltjes gemonteerde kraantje. Aan de zuidzijde is een deel van de oorspronkelijke vensterbankconstructie met daarin verwerkt een schrijfbureau, vermoedelijk in de jaren 70 weggebroken.

De gordijnrails zijn weggewerkt en de gordijnen kunnen deels in de wanden worden geschoven.

Interieur woonkamer, april 2022.

Keuken en bijkeuken

Aan de oostzijde van de hal is een doorgang naar de keuken. Hier bevinden zich nog oorspronkelijke wandkasten. Het aanrecht is in de jaren 70-80 vernieuwd. In de zuidwesthoek bevindt zich een eethoek met in de vensterbank aansluitend tafelblad. De vensterpui is naderhand enigszins naar buiten gezet om een grotere inbouwtafel te kunnen plaatsen. Vanuit de keuken is er een doorgang naar de L-vormige bij- en waskeuken. Ook hier bevindt zich een oorspronkelijke wandkast en een groot verwarmingselement voor het drogen van de was. Deze ruimte bezit een oorspronkelijke wandbetegeling in blauwe tegels, met keramische spoelbak.

Aansluitend op keuken en bijkeuken besluit het westelijke bouwdeel met een forse garage met betontegelvloer. Een deel van de ruimte is middels een gebogen muur afgescheiden en was oorspronkelijk bedoeld als fietsenberging.

Study

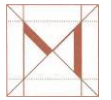
In 1968 is, naar ontwerp van Salomonson aan de noordzijde, aansluitend op de hal, een uitbouw geplaatst die als studeerkamer wordt gebruikt. Bij deze verbouwing is de oorspronkelijke bovenlichtenstrook in de halmuur dichtgezet.

Interieur keuken en bijkeuken, april 2022.

Interieur bijkeuken (boven) en garage (beneden), april 2022.

Slaapvleugel

Deze bevat op de begane grond twee slaapkamers, beide met vaste kasten, die van elkaar worden gescheiden door een compartiment waarin de wenteltrap naar de verdieping is opgenomen, almede twee hier achter gelegen badkamers, beide met een oorspronkelijke wandafwerking in lila tegelmozaïek, deels met oorspronkelijk sanitair en handdoekverwarming. Op de verdieping herhaalt zich deze opzet, hoewel hier met één grote slaapkamer aan noordzijde en twee kleinere aan de zuidzijde. Hier is er sprake van één langgerekte badkamer met tegelwanden met gele wandtegels.

Het trappenhuis bestaat uit een betonnen wenteltrap met stalen balustrades met dunne spijlen en een handleuning bekleed met mipolam.

Kelderverdieping

Een groot deel van het huis is onderkelderd. De kelder is onverdeeld in verschillende ruimtes, waaronder opslag- en provisieruimtes en een stookkelder. De vloeren zijn van beton, de buitenwanden deels in beton met bekistingssporen.

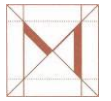
Interieur begane grond slaapvleugel, april 2022.

Interieur badkamer begane grond, april 2022.

Interieur verdieping slaapvleugel, 2022.

4 TUINAANLEG

4.1 VERSCHILLENDE TUINDELEN

In de tuinaanleg kunnen verschillende delen met een heel eigen karakter en aankleding worden onderscheiden. Het noordelijke deel, waarin thans een korte gebogen oprijlaan ligt, heeft een bosachtig karakter. Direct aansluitend op het huis bevindt zich een in architectonische stijl opgezette tuin, die werd ontworpen door de bekende tuinarchitecte Mien Ruys.

Aan de oostzijde, aansluitend op de slaapvleugel, werd een rozentuin geprojecteerd. Deze heeft een verhoogde rechthoekige border met in baksteen gemetselde keermuurtjes. Aan de noordzijde wordt dit tuingedeelte begrensd door een taxushaag. De tuin aan de westzijde heeft als hoofdmotief een stelsel van beukenhagen, deels haakvormig, met poortdoorgangen, die verschillende tuinkamers omzomen. De hagen worden begeleid door borders en paden, verhard met grinttegels. Vanuit deze tuin zijn er langs hagen, paden en borders markante zichtlijnen op het huis gecreëerd. Aan de zuidzijde van het huis ligt een groot terras van grinttegels, waarvan de schuine belijning in de tuin visueel wordt voortgezet in de haag.

In de indeling en een deel van de beplanting is het oorspronkelijke ontwerp van Mien Ruys bewaard gebleven.

Ten slotte bevindt zich aan de zuidzijde een groot tuingedeelte in landschappelijke trant, bestaande uit een wijds grasveld, omzoomd door

grillig gevormde borders met heesters en een dichte boomsingel, die aansluit op het bosgedeelte op het noordelijke deel van het terrein.

Begin jaren 70 is langs de zuidrand van het terrein een zwembad aangelegd.

De tuinaanleg rondom het bad is opnieuw door Mien Ruys ontworpen.

Tuin aanleg met voormalige rozentuin aan de oostzijde van het huis, april 2022.

Tuinaanleg ten westen van het huis, april 2022.

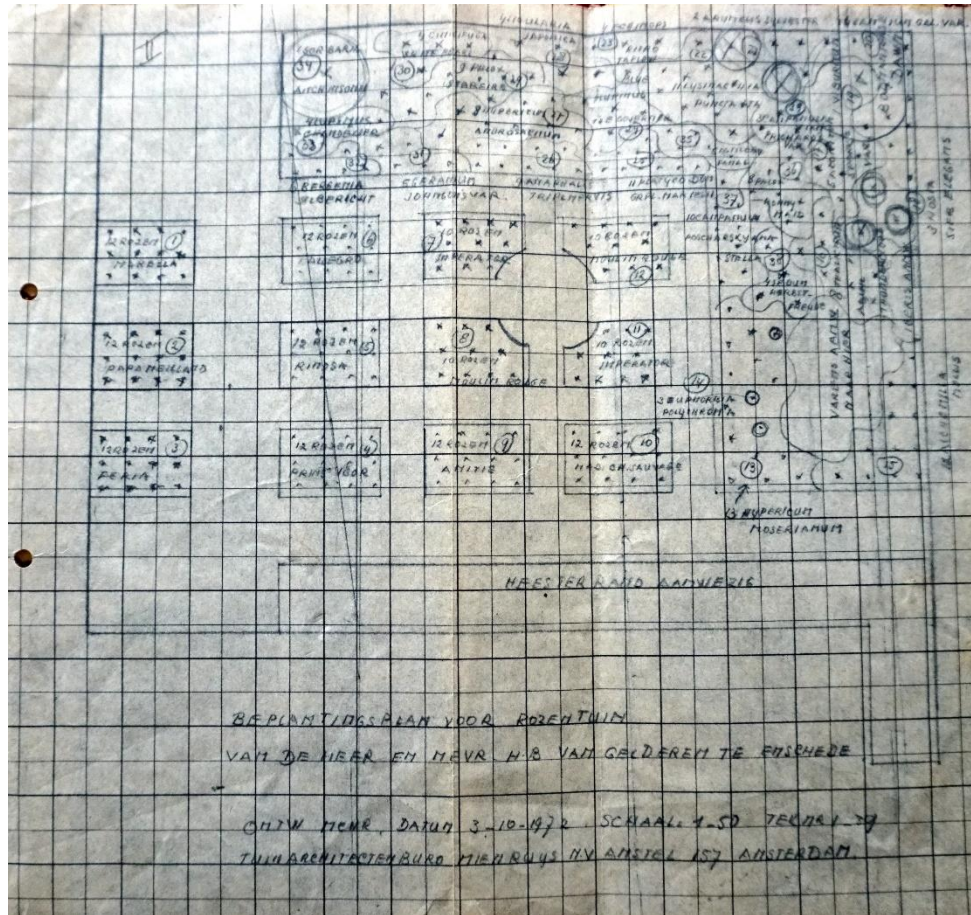
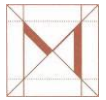
Tuinaanleg en terras aan de west- en zuidzijde, april 2022.

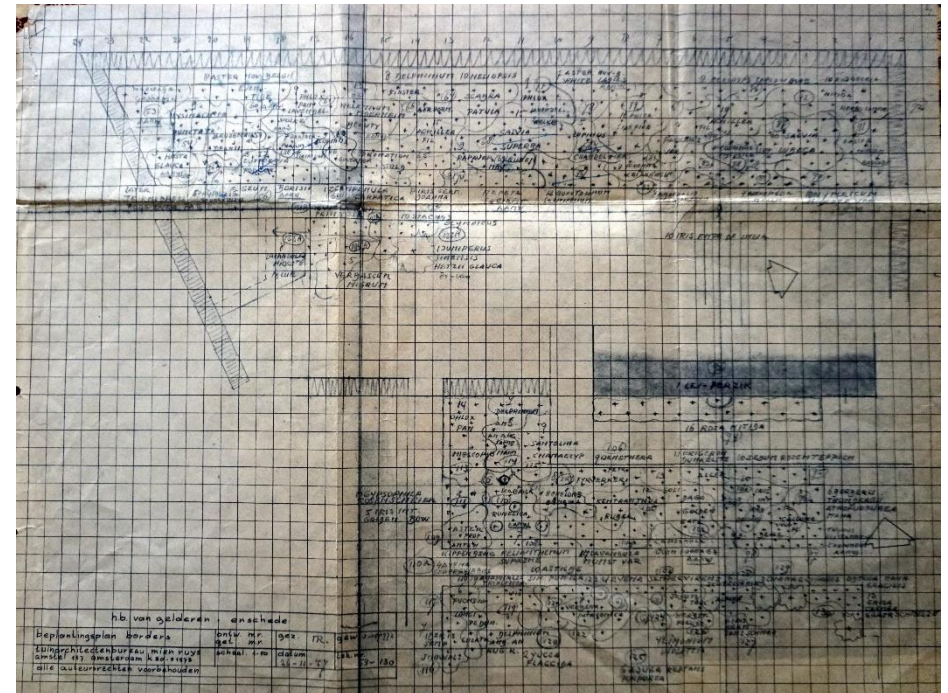
Het terrein aan de noordzijde van het huis, april 2022.

Zuidelijke deel van het terrein, met landschappelijke aanleg, april 2022.

Beplantingsplan rozentuin, door Mien Ruys, 1957 (collectie fam. Van Gelderen).

Beplantingsplan tuingedeelte ten westen van het huis, door Mien Ruys, 1957 (collectie fam. Van Gelderen).

5 CULTUURHISTORISCHE WAARDENBEPALING

4.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt het pand beoordeeld op de al dan niet aanwezige erfgoedwaarden. Allereerst omschrijven we de verschillende **bouw- en architectuurhistorische** waarden, de **ruimtelijke** waarden en de **(cultuur)historische** waarden en wordt ingegaan op aspecten als **zeldzaamheid** en **herkenbaarheid**.

Daarna wordt het object beoordeeld aan de hand van de monumentenselectiecriteria van de gemeente Enschede, en via een **indicatieve quickscan-wegingsmethodiek** gewaardeerd, waarbij de eerder besproken waarden in deelrubrieken zijn opgesplitst. Deze wegingsmethodiek geeft een **indicatie** van eventueel aanwezige monumentwaarden: evident aanwezig, matig aanwezig of niet aanwezig. De methodiek wordt gebruikt bij erfgoedinventarisaties ten behoeve van gemeentelijke monumentenlijsten en is een hulpmiddel om tot een goede preselectie te komen. Hoog gewaardeerde objecten (met een score van 30 punten of meer) zijn in de regel gebouwen die voldoende kwaliteiten bezitten om bescherming als gemeentelijk monument in overweging te nemen.

4.2 BOUW- EN ARCHITECTUURHISTORISCHE WAARDEN

Huis van Gelderen is een in de ruimtelijke opzet, de vormgeving, het materiaalgebruik en de stilistische aspecten zeer kenmerkend voorbeeld van moderne vroege naoorlogse landhuisarchitectuur in Nederland en een ontwerp van een landelijk actieve architect die in het bijzonder vanwege zijn woonhuisontwerpen veel bekendheid genoot.

In het ontwerp weerspiegelen zich nog de ideeën van het vooroorlogse modernisme en functionalisme, maar deze zijn doorontwikkeld volgens de nieuwe inzichten en veranderende smaak in de vroege naoorlogse ontwerppraktijk. Het strakke modernisme is door de architect op geheel eigen wijze vertaald in een eigenzinnig en op de opdrachtgever en zijn jonge gezin toegesneden concept, dat duidelijk ontworpen is vanuit de plattegrond, met de hal als centrale schakel. De uitgesproken moderniteit en functionaliteit van het ontwerp, met zijn verschillende modules met platte daken, worden verzacht door de rijke en haast schilderachtige geleding, de mix van moderne en meer traditionele “warme” bouwmaterialen (baksteen, natuursteen, hout) en kleurige accenten (badkamertegels in verschillende kleuren, vouwdeuren).

Het huis biedt naast modern wooncomfort en een eigentijdse lichte en functionele woonomgeving ook geborgenheid. Dit wordt bereikt door de menselijke afmetingen van de vertrekken en ook intern door het specifieke warme en luxe materiaalgebruik (houten parket, leisteen, houten inbouwkasten, vensterbanken, betimmeringen, etc.). Dit “gematigde” modernisme is een kenmerkende stroming binnen de Nederlandse “luke” naoorlogse landhuisbouw en expliciet karakteristiek voor de landhuizen die architect Hein Salomonson in de jaren 50 ontwierp en waarmee hij destijds, mede door publicaties in architectuurtijdschriften, bekendheid genoot.

Het ontwerp voor Huis Van Gelderen is verwant aan dat van het woonhuis dat Salomonson iets eerder (1954) ontwierp voor ir. H.M. van Mourik Broekman, president-directeur van de Koninklijke Nederlandse Zoutindustrie in het nabij gelegen Boekelo.

Binnen zijn werk uit deze periode neemt het huis Vlierweg 820 een bijzondere positie in vanwege de uitzonderlijke gaafheid van exterieur en interieur en het opmerkelijke opdrachtgeverschap vanuit de privékring. In het perspectief van Salomonsons oeuvre wordt het Huis van Gelderen beschouwd als één van zijn meest kenmerkende woonhuisontwerpen uit de jaren 50.

Op grond van bovenstaande overwegingen heeft het pand een **hoge architectuurhistorische waarde**.

4.3 ENSEMBLEWAARDEN / STEDENBOUWKUNDIGE WAARDEN

De ruimtelijke vorm van het pand en de compositie van de verschillende volumes worden in hoge mate bepaald door de doordachte plattegrond. De rijke geleding met in- en uitspringende bouwdelen zorgt voor een speelse en nadrukkelijke inpassing in de groene omgeving. Binnen en buiten zijn sterk met elkaar verweven: de geleding in verschillende volumes zorgt er voor dat alle bouwdelen aan drie of vier gevels grenzen aan de tuin. De buitenruimte is via inhammen, overdekte terrassen en de luifel/pergolaconstructie aan de noordzijde omarmd en opgenomen door de architectuur. Deze zones vormen een subtiele overgangszone tussen de binnen- en buitenwereld. Huis en omgeving vormen daarom een innig ensemble. De tuinaanleg van Mien Ruys versterkt de relatie tussen architectuur en buitenruimte door het architectonische karakter van de tuin, de vele onderlinge zichtlijnen en als overgang tussen architectuur en

de meer landschappelijke (bos)aanleg van de rest van het perceel. Huis en tuin hebben een **hoge ensemblewaarde**.

Verder is het perceel in aanleg nog een herinnering aan het vroegere groene buitengebied ten zuiden van Enschede, waarbij de oriëntatie ervan nog verwijst naar de vroegere verkavelingsstructuren terzijde van de Buurserstraat.

4.4 TUINHISTORISCHE WAARDE

Bij het huis Vlierstraat 820 bevindt zich een in grote lijnen goed herkenbaar gebleven tuinaanleg naar ontwerp van de bekende tuin- en landschapsarchitect Mien Ruys. De essentie van het ontwerp, met de hoofdcontouren, zichtlijnen, kamers, hagen en bordervakken, is vrij gaaf aanwezig en kenmerkend voor het werk van Ruys in de jaren 50. De aanleg heeft een nauwe relatie met de architectuur van het woonhuis. De aanleg is een markant voorbeeld van zorgvuldig ontworpen tuinarchitectuur uit de vroege naoorlogse periode. Er is sprake van **positieve tuinhistorische waarde**.

4.4 ALGEMENE HISTORISCHE WAARDE / GEBRUIKSHISTORIE

De bouw van het huis is een herinnering aan de bloeitijd van de Enschedese textielindustrie in de vroege naoorlogse periode. Naast herstel en wederopbouw van beschadigde en verwoeste fabriekscomplexen vonden ook bouwactiviteiten in de privésfeer plaats. Hierbij profileerden directie en hoger kader zich, zoals ook al in de eerste helft van de vorige eeuw, door de bouw van eigentijdse, geriefelijke woningen, vaak in het landelijke gebied. Dit landhuis is gebouwd in opdracht van het echtpaar Van Gelderen-Menko.

Van Gelderen was directeur van de Stoomweverij Nijverheid in Enschede en genoot veel bekendheid en waardering om zijn vele maatschappelijke verdiensten voor Enschede en zijn rol in het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. De voor vrijstaande landhuizen relatief bescheiden omvang van het huis herinnert aan de periode waarin het is gebouwd, de wederopbouwjaren, waarin restricties waren ten aanzien van maximale omvang en inhoud in verband met materialenschaarste.

Huis Van Gelderen heeft op grond van het bovenstaande een **hoge algemene historische waarde**.

4.5 ZELDZAAMHEID EN HERKENBAARHEID

Het ensemble van in grotendeels originele staat bewaarde woning naar ontwerp van Hein Salomonson en de nog goed herkenbare oorspronkelijke tuinaanleg ontworpen door Mien Ruys, heeft zeldzaamheidswaarde voor de gemeente Enschede. Het ensemble is goed herkenbaar gebleven als zorgvuldige ontworpen, moderne buitenstedelijke residentie van een textielabrikant uit de vroege naoorlogse periode. In het bijzonder vanwege de gaafheid van het interieur van het huis is er ook sprake van een zeldzaamheidswaarde op landelijk niveau.

4.6 MONUMENTENSELECTIECRITERIA ENSCHEDÉ / QUICKSCAN

Huis van Gelderen is gewaardeerd aan de hand van de monumentenselectiecriteria van de gemeente Enschede (zie bladzijde 33). In deze waardering wordt overwegend hoog gescoord op een groot aantal architectuurhistorische, cultuurhistorische en stedenbouwkundige /ensemblewaarden. Er is sprake van een hoge bouw- en architectuurhistorische waarde, een positieve tot hoge stedenbouwkundige- en ensemblewaarde, een hoge algemene historische

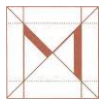
waarde. Tevens is er sprake van een positieve tot hoge zeldzaamheidswaarde.

Tevens er gewaardeerd via de quickscanmethodiek, zoals die ontwikkeld is door MAB (zie bladzijde 34). Deze “quickscanwaardering” is indicatief en maakt duidelijk op welke bandbreedte de erfgoedwaarden van het object zich bevinden. Het systeem geeft een score van 39 punten, een hoge indicatieve erfgoedwaarde.

De waarderingen zijn gedaan vanuit de gemeentelijke (Enschedese) context. Echter, de kwaliteiten zijn dusdanig, dat het pand ook binnen de context van de landelijke moderne woonhuisarchitectuur uit de vroege naoorlogse periode, een hoge waardering heeft.

De conclusie is dat Huis van Gelderen, met specifieke onderdelen van de tuinaanleg (in het bijzonder het door Mien Ruys ontworpen gedeelte) voldoende erfgoedwaarden heeft om plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst te overwegen.

WAARDERINGSCRITERIA ENSCHEDE	SCORE
1. ARCHITECTUURHISTORISCHE WAARDEN	
a. het object/ complex is een goed voorbeeld van een bepaalde bouwstijl en/ of bouwtechniek, al dan niet met plaatselijke variaties	+++
b. het object/ complex is een goed voorbeeld van het oeuvre van een architect, bouwmeester of kunstenaar en neemt een belangrijke plaats in binnen de plaatselijke, regionale of landelijke architectuurgeschiedenis;	+++
c. het object/ complex is van belang vanwege hoogwaardige (esthetische) kwaliteiten van het ontwerp in het exterieur en/ of interieur (onderdelen), zoals gave verhoudingen en/ of een goede, bijzondere of zeldzame detaillering in vormgeving;	+++
d. het object/ complex is van belang vanwege bijzonder en/ of zeldzaam kleur-, materiaalgebruik en/ of ornamentiek;	+++
e. het object/ complex heeft een bijzonder en/ of zeldzaam interieur of bevat bijzondere en/ of zeldzame onderdelen in het interieur;	+++
f. het object/ complex is van belang vanwege een constructiewijze die historisch is overgeleverd of vernieuwend is voor de tijd van ontstaan (innovatieve waarde/ pioniersfunctie);	++
g. het object/ complex of onderdelen hiervan bezit(ten) bouwhistorische waarde.	+
h. het object/ complex is van belang vanwege de gaafheid van de hoofdvorm en architectonische detaillering en vanwege de gaafheid van ex- en/ of interieur.	+++
2. CULTUURHISTORISCHE WAARDEN	
a. het object/ complex is van belang vanwege een plaatselijk, regionaal en/ of landelijk historisch gegeven, zoals bijvoorbeeld bekende bewoners, beroepen, bijzondere activiteiten;	+++
b. het object/ complex is van belang vanwege zijn bestemming, die verbonden is met bijvoorbeeld (een) sociaalhistorische, sociaal-economische en/ of religieuze ontwikkeling(en);	++
c. het object is van belang vanwege zijn verschijningsvorm, dat verbonden is met bijvoorbeeld (een) sociaalhistorische, sociaaleconomische, technische of religieuze ontwikkeling(en);	++
d. het object/ complex is van belang als goed en/ of zeldzaam voorbeeld van (een) technische, functionele en/ of typologische ontwikkeling(en);	+++
e. het object/ complex is van belang vanwege een constructiewijze die historisch is overgeleverd of vernieuwend is voor de tijd van ontstaan (innovatieve waarde/ pioniersfunctie);	+
f. het object/ complex of onderdelen hiervan bezit(ten) kunsthistorische waarde.	0
3. STEDENBOUWKUNDIGE EN ENSEMBLEWAARDEN	

a. het object heeft ensemblewaarde vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie tussen de onderdelen van een groter geheel (complex), dat van plaatselijk, regionaal of landelijk belang is;	+
b. het object/ complex is onderdeel van een historisch gegroeid stedelijk/ landschappelijk gebied en speelt daarin een beeldbepalende rol;	++
c. het object/ complex is van belang vanwege de duidelijke relatie van het object/ complex met de wijze van (historische) verkaveling/ inrichting en/ of voorzieningen;	+++
d. het object/ complex is van bijzondere betekenis voor het aanzien van een streek, stad, dorp of wijk;	+
e. het object/ complex is van belang vanwege de historisch-ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen, wegen, wateren en/ of bodemgesteldheid;	+++
f. het object/ complex is onderdeel van een belangrijk stedenbouwkundig/ landschappelijk concept;	+
g. het object/ complex is van belang vanwege het zichtbaar houden van het werk van een bekend stedenbouwkundige of landschapsarchitect;	+++
h. het object/ complex heeft een zeldzaamheidswaarde qua aanleg, structuur en relatie met de omgeving;	+++
i. het object/ complex is van belang in relatie tot de structurele en/ of visuele gaafheid van de stedelijke, dorpse of landschappelijke omgeving.	+
4. OVERIGE WAARDEN	
a. Het terrein is van archeologische waarde vanwege daar aanwezige zaken die van algemeen belang zijn vanwege hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde.	Niet bekend
+++ HOGE WAARDE ++ POSITIEVE WAARDE + BASISWAARDE 0 GEEN BIJZONDERE WAARDE	
KARAKTERISTIEKE / WAARDEVOLLE ASPECTEN	
<ul style="list-style-type: none"> • oorspronkelijke concept, hoofdvorm • opzet, geleding, indeling, detaillering en materialisering van de gevels • ruimtelijke indeling interieur • interieurafwerking, materialen • ontworpen "vaste" interieurelementen (vloeren, vaste kasten, betegelingen, schouw, vensterbanken, vouwdeur, etc) • tuinaanleg • relatie tuin huis, zichtlijnen 	

QUICKSCAN-INVENTARISATIE monumentwaardigheid			
Objectnummer: nvt		datum inventarisatie 06-04-2022	TOETSING TBV GEMEENTELIJKE MONUMENTENLIJST a.h.v. monumenteselectiecriteria
Adres	Vlierstraat 820		
Kern	Enschede		I. Architectuur- en kunsthistorische waarde, bijzonder belang van het pand
Bouwtype	Bungalow, landhuis		1. voor geschiedenis van de (plaatselijke) architectuur en / of bouwtechniek, typologie
Bouwjaar	1954-1957		2. voor het oeuvre van een (plaatselijk) bouwmeester of architect
Huidige functie	Wonen		3. wegens esthetische kwaliteit van het ontwerp, bijzondere bouwstijl
Bouwkundige staat algemeen	Redelijk		4. wegens bijzondere materiaal-/kleurgebruik, detaillering, constructie en/of ornamentiek
Bijzonderheden / eventuele toelichting			II. Stedenbouwkundige of ensemble waarde, belang van het pand
Zie rapportage			1. als deel of representant van architectuurhistorisch, stedenbouwkundig of landschappelijk waardevol geheel
			2. wegens situering verbonden met ontwikkeling / uitbreiding wijk, gebied of landschap
			3. bijzondere betekenis voor het aanzien van Enschede of de andere kernen en het buitengebied (beeldbepalend / landmark)
			4. wegens hoogwaardige kwaliteit bebouwing en historisch ruimtelijke relatie met groen, wegen, water, bodem, wijze van verkaveling, inrichting, voorzieningen, andere gebouwen (ensemble)
			III. Cultuurhistorische waarde, belang van het pand
			1. als bijzondere uitdrukking van een culturele, sociaal-maatschappelijke, economische, geestelijke en/of beleidsmatige/bestuurlijke ontwikkeling, etc.
			2. wegens bijzondere technische en / of typologische ontwikkeling / innovatieve waarde / pionierskarakter
			3. bijzondere betekenis voor de historie van de gemeente Enschede
			IV. Gaafheid / herkenbaarheid (authenticiteit)
			1. architectonische gaafheid of authenticiteit van ex- en/of interieur
			2. herkenbaarheid van het oorspronkelijke concept / functie
			3. relatie met structurele en/of visuele gaafheid van ensemble / omgeving
			V. Zeldzaamheid
			1. architectuurhistorische, bouwtechnische, typologische, functionele zeldzaamheid
			2. uitzonderlijk belang wegens een of meer van eerder genoemde kwaliteiten
			SCORE
			39
			score ≥ 30 punten : gemeentelijk monument
			score 24 > 30 punten : karakteristiek object
			score ≤ 24 punten : te licht voor bescherming
			hoge waarde
			positieve waarde
			basiswaarde
Monumentenadviesbureau, 2022			ADVIES: GEMEENTELIJK MONUMENT
			geen waarde

6 BRONNEN EN LITERATUUR

5.1 BRONNEN

- delpher.nl
- topotijdreis.nl
- wikipedia
- beeldband archief Enschede
- bonas.nl/archiwijzer
- archief/documentatie fam. Van Gelderen
- bouwdoossiers gemeente Enschede

5.2 LITERATUUR

- Betting, W. en J.J. Vriend (1961). *Bungalows. Duitsland, Engeland, Italië, Nederland, België, Denemarken*. Amsterdam.
- Buwalda, E. (1954). *De tuin van het moderne landhuis*. Amsterdam.
- Dulk, L. den (2017). *Zoeken naar de heldere lijn. De complete biografie. Mien Ruys. Tuinarchitect*. Rotterdam
- Henselmans, J. (z.j.). *Landhuizen en bungalows*. Amsterdam.
- Henselmans, J. (z.j. ca. 1962). *Villa's en buitenhuizen*. Amsterdam.
- Loeff, K., L. van Meijel en P. Opmeer (2005). *Het vrijstaande woonhuis. Categorieel onderzoek wederopbouw 1940-1965*.

Onderzoek in opdracht van het projectteam Wederopbouw van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (thans RCE). Zeist.

- Smit, N. (2009). *Schijnbare eenvoud. Hein Salomonson. Architect 1910-1994*. Uitgave Stichting Bonas. Rotterdam.
- N.N. (1959). "Huis te Enschede". *Bouwkundig Weekblad*. Jaargang 77, 33/34, p. 411-413.
- Documentatie Hein Salomonson, Nieuwe Instituut, Rotterdam.

